

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 73/2021 van 21 mei 2021

Betreft: Advies m.b.t. een ontwerpbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de opleiding van bestuurders van voertuigen van categorieën C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D, D+E om er het rijbewijs voor te verwerven (artikels 2, 17°-19°; 8 - 19 ; 21 ; 24; 27 ; 28 ; 31 ; 34 ; 36 ; 40; 43bis ; 44; 49-53) (CO-A-2021-056)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna de "Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van mevrouw Elke Van den Brandt, Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Mobiliteit, Openbare Werken en Verkeersveiligheid ontvangen op 16/03/2021;

Gelet op het verslag van mevrouw Alexandra Jaspar, Directeur van het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit ;

Brengt op 21 mei 2021 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Op 16/03/2021 verzocht mevrouw Elke Van den Brandt, Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Mobiliteit, Openbare Werken en Verkeersveiligheid (hierna: de aanvrager), het advies van de Autoriteit met betrekking tot de artikels 2, 17°-19°; 8 - 19 ; 21 ; 24; 27 ; 28 ; 31 ; 34 ; 36 ; 40; 43bis ; 44; 49-53 van een ontwerpbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de opleiding van bestuurders van voertuigen van categorieën C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D, D+E om er het rijbewijs voor te verwerven (hierna: het ontwerp).
2. Het ontwerp beoogt de gedeeltelijke omzetting naar Brussels recht¹ van de richtlijn (EU) 2018/645 van het Europees Parlement en de Raad van 18 april 2018 *tot wijziging van richtlijn 2003/59/EG betreffende de vakbekwaamheid en de opleiding en nascholing van bestuurders van bepaalde voor goederen- en personenvervoer over de weg bestemde voertuigen en richtlijn 2006/126/EG betreffende het rijbewijs*.
3. Het ontwerp strekt ertoe om de kwaliteit (vakbekwaamheid) van de bestuurders in het goederen- en personenvervoer over de weg te garanderen door middel van een examen voor de toegang tot het beroep (basiskwalificatie) en een systeem van opleiding tijdens de uitoefening van het beroep en geeft als zodanig aanleiding tot een verwerking van persoonsgegevens die meegedeeld zullen worden aan de Federale Overheidsdienst Mobiliteit met het oog op de toepassing van de federale reglementering inzake het rijbewijs en de wegcode.

II. ONDERZOEK TEN GRONDE

a. Rechtsgrond

4. Volgens artikel 22 van de Grondwet, samen gelezen met artikel 8 van de EVRM en artikel 6.3 AVG moet elke inmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. Overeenkomstig het legaliteitsbeginsel moet deze wetgevingsnorm in principe minstens de volgende essentiële elementen van de verwerking vastleggen: (het)(de) precieze doeleinde(n), waarvan bij lezing reeds kan worden afgeleid welke gegevensverwerkingsverrichtingen zullen worden ingevoerd voor de verwezenlijking ervan, de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke(n) (indien reeds mogelijk), het soort gegevens die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van (dit) (deze)

¹ De materie vakbekwaamheid en nascholing van bestuurders van voertuigen van de categorieën C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D, D+E is sinds de zesde staatshervorming een gewestelijke bevoegdheid.

doeleinde(n), de bewaartermijn van de gegevens , de categorieën betrokkenen van wie de gegevens zullen worden verwerkt, de ontvangers of categorieën ontvangers aan wie de gegevens worden meegedeeld en de omstandigheden waarin ze zullen worden meegedeeld.

5. De delegaties in verband met de kwaliteit van de rechtsgrond in de wet van 18 februari 1969 *betreffende de maatregelen ter uitvoering van de internationale verdragen en akten inzake vervoer over zee, over de weg, de spoorweg of de waterweg*, en de wet van 16 maart 1968 *betreffende de politie over het wegverkeer* (hierna: de wegverkeerswet) die relevant zijn in het kader van dit advies zijn de volgende:

- Artikel 1, eerste lid van de wet van 16 maart 1968: "*De Koning stelt de algemene reglementen vast betreffende de politie over het verkeer op de wegen van voetgangers, van middelen van vervoer te land en dieren, alsmede van de middelen van vervoer per spoor die de openbare weg gebruiken.*"
- Artikel 1 wegverkeerswet: "*De Koning stelt de algemene reglementen vast betreffende de politie over het verkeer op de wegen van voetgangers, van middelen van vervoer te land en dieren, alsmede van de middelen van vervoer per spoor die de openbare weg gebruiken.*"
- Artikel 21 wegverkeerswet: "*Niemand mag op de openbare weg een motorvoertuig besturen, tenzij hij houder is van, en tevens bij zich heeft, een rijbewijs in België regelmatig afgegeven, of een buitenlands nationaal of internationaal rijbewijs onder de voorwaarden vastgesteld door de bepalingen die inzake internationaal wegverkeer van toepassing zijn. Het rijbewijs moet geldig zijn voor de categorie waartoe het voertuig behoort.*
De Koning kan, onder de algemene voorwaarden die Hij stelt, vrijstelling verlenen van deze verplichting inzonderheid voor het besturen met het oog op de scholing."
- Artikel 26 wegverkeerswet: "*De Koning bepaalt het model van het Belgisch rijbewijs en van het als zodanig geldend bewijs, de categorieën van voertuigen waarvoor ze afgegeven worden, alsook de voorschriften betreffende de afgifte, de geldigheid, de vernieuwing, de vervanging en de teruggave ervan.*"

6. De Autoriteit stelt vast dat, hoewel het ontwerp *an sich* gedeeltelijk tegemoetkomt aan de eis van een wettelijke basis, geen van de hierboven opgesomde essentiële elementen expliciet in de vermelde wetten zijn opgenomen². De verwerking van persoonsgegevens waartoe het ontwerp aanleiding geeft lijkt op het eerste gezicht beperkt, desalniettemin heeft het opgezette systeem toch vergaande gevolgen voor de professionele bezigheid van de betrokken bestuurders. Daarom is het noodzakelijk dat deze elementen alsnog in een van de hierboven opgesomde wetten opgenomen worden.

² In het kader van de nog niet in werking getreden bepalingen inzake het rijbewijs met punten, worden er wel regels inzake de verwerking van persoonsgegevens vastgelegd (toekomstig recht artikelen 24 en 25 wegverkeerswet).

7. Hierna zal de Autoriteit alsnog de geïllustreerde artikelen van het ontwerp analyseren. Dit doet evenwel geen afbreuk aan hetgeen hierboven geformuleerd.

b. Doeleinde

8. Overeenkomstig artikel 5.1.b) AVG kan de verwerking van persoonsgegevens enkel uitgevoerd worden voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.
9. Artikel 51 van het ontwerp, naar analogie met artikel 55/2 van het koninklijk besluit van 4 mei 2007 *betreffende het rijbewijs, de vakbekwaamheid en de nascholing van bestuurders van voertuigen van de categorieën C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D, D+E* (hierna: het koninklijk besluit van 4 mei 2007) bepaalt dat de gegevens worden verzameld en verwerkt voor:
"1° de afgifte van de kwalificatiekaarten van de bestuurder als bedoeld in de artikelen 9, §3, en 15, §3;
2° de inspectie de controle zoals bedoeld in titel V, hoofdstuk I;
3° het opstellen van algemene en anonieme statistieken door het departement om de beleidsmaatregel te onderzoeken en te evalueren."
10. Artikel 51, 3° van het ontwerp maakt gewag van 'het departement', zonder dat dit departement evenwel gedefinieerd wordt in het ontwerp. In zoverre de aanvrager, naar analogie met artikel 55/2, 3° van het koninklijk besluit van 4 mei 2007, de verwerkingsverantwoordelijke wil aanduiden, vraagt de Autoriteit om 'het departement' te veranderen door 'Brussel Mobiliteit'³.
11. Wat betreft het opstellen van algemene en anonieme statistieken door het departement om de beleidsmaatregelen te onderzoeken en te evalueren wijst de Autoriteit erop dat elke verwerking voor statistische doeleinden overeenkomstig artikel 89.1 AVG moet worden omkaderd door passende technische en organisatorische maatregelen. Daarenboven moeten de gebruikte gegevens, in de mate dat ze van externe bronnen komen, geanonimiseerd worden alvorens ze overgemaakt worden aan het departement.
12. Voor het overige is de Autoriteit van oordeel dat de doeleinden welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn.

³ Brussel Mobiliteit wordt overeenkomstig artikel 50 van het ontwerp aangeduid als verwerkingsverantwoordelijke. Zie *infra* onder c.

c. Verwerkingsverantwoordelijke

13. Artikel 50 van het ontwerp duidt Brussel Mobiliteit, gevestigd te Sint-Lazarusplein 2, 1210 Sint-Joost-ten-Node, aan als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 4.7 AVG. De Autoriteit neemt akte ervan.

d. Minimale gegevensverwerking/ Proportionaliteit

14. Artikel 5.1.c), AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden.
15. Artikel 49 van het ontwerp bepaalt dat de volgende gegevens worden verwerkt voor de bestuurder die een kwalificatiekaart van bestuurder aanvraagt overeenkomstig de artikelen 9, §2 en 15, §2:
*"1° de naam en de voornaam;
2° de straatnaam, het huisnummer en, indien van toepassing het busnummer;
3° de postcode en de naam van de gemeente;
4° het land;
5° de geboorteplaats en -datum;
6° het telefoonnummer;
7° het e-mailadres;
8° de vermelding of de bestuurder houder is van een rijbewijs van categorie C, categorie D of de categorieën C en D;
9° de vermelding of het gaat om de eerste aanvraag van een Belgische kwalificatiekaart van bestuurder;
10° een recente pasfoto;
11° een kopie van het identiteitsbewijs;
12° een kopie van het rijbewijs;
13° een attest van de werkgever waar de bestuurder werkt;
14° een kopie van de arbeidsvergunning;
15° een kopie van de kaart van basiskwalificatie van bestuurder of van de laatste afgegeven kaart."*
16. Ongeacht het feit dat deze opsomming van gegevens principieel bij formele wet dient te gebeuren, stelt de Autoriteit vast dat de gegevens in kwestie lijken te beantwoorden aan het principe van minimale gegevensverwerking en als zodanig beperkt blijven tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden. Desalniettemin merkt de Autoriteit op dat deze gegevens, in zoverre zij reeds in het bezit zijn van Brussel Mobiliteit, dan wel opvraagbaar zijn via een authentieke bron, niet opnieuw en rechtstreeks bij de betrokkenen kunnen worden opgevraagd. Inzake de principes van

eenmalige gegevensopvraging en het gebruik van authentieke bronnen verwijst de Autoriteit naar de aanbeveling nr. 09/2012 van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met authentieke gegevensbronnen in de overheidssector⁴.

17. De documenten die overeenkomstig de artikelen 27, 31 en 34 van het ontwerp voorgelegd moeten worden teneinde te kunnen deelnemen aan de respectieve examens geven geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen inzake gegevensverwerking en kaderen binnen de beoogde doeleinden.
18. Ter zijde wil de Autoriteit opmerken dat Brussel Mobiliteit erop moet toezien dat het model van aanvraagformulier overeenkomstig artikel 9, §2 van het ontwerp en het model van het formulier van aanvraag van verlenging overeenkomstig artikel 15, §2 van het ontwerp geen persoonsgegevens opvraagt dewelke niet in het ontwerp zijn gespecificeerd en dat de verplichte vermeldingen inzake transparantie overeenkomstig artikel 12 AVG in acht worden genomen.

e. Bewaartermijn

19. Krachtens artikel 5.1.e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
20. Artikel 52 van het ontwerp bepaalt dat de gegevens vijf jaar worden bewaard. Hoewel de aanvrager deze termijn niet rechtvaardigt kan er uit de nota aan de Vlaamse Regering bij het besluit van de Vlaamse Regering *tot wijziging van diverse bepalingen van het koninklijk besluit van 4 mei 2007 betreffende het rijbewijs, de vakbekwaamheid en de nascholing van bestuurders van voertuigen van de categorieën C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D, D+E* (dat eenzelfde verwerking van persoonsgegevens introduceert – in het Vlaamse Gewest – in het kader van de omzetting van richtlijn (EU) 2018/645⁵) worden afgeleid dat deze termijn noodzakelijk is rekening houdend met de duurtijd van een opleidingscyclus in het kader van de nascholing⁶. De Autoriteit neemt hiervan akte.

d. Overige opmerkingen

21. Overeenkomstig artikel 9, §2, eerste lid van het ontwerp moeten de personen bedoeld in paragraaf 1 (van artikel 9) de kwalificatiekaart van bestuurder via elektronische weg aanvragen bij Brussel

⁴ Te raadplegen via de volgende link: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-09-2012.pdf>.

⁵ Zie punt 2.

⁶ Zie ook artikel 55/5 van het koninklijk besluit van 4 mei 2007.

Mobiliteit. In die zin merkt de Autoriteit op dat hoewel een elektronische aanvraag verplicht wordt gesteld, er geen maatregelen worden opgelegd inzake de beveiliging. Gezien de aard van de persoonsgegevens, waaronder unieke identificatiemiddelen en informatie m.b.t. de werkgever, lijkt dit wel aangewezen. Daartoe wijst de Autoriteit op de beginselen van integriteit en vertrouwelijkheid overeenkomstig artikel 5.1.f) AVG en de verplichtingen inzake risicobenadering die daaruit voortvloeien⁷. Eenzelfde opmerking geldt voor de aanvraag van de verlenging van het getuigschrift van vakbekwaamheid overeenkomstig artikel 15, §2 van het ontwerp en de verzending van de gegevens betreffende de nascholing overeenkomstig artikel 40, §1 van het ontwerp⁸.

22. In principe moet de specificering van deze maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest evenwel vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen, dan moet dat wel gebeuren (desgevallend bij ministerieel besluit of omzendbrief).

OM DEZE REDENEN, de Autoriteit

herhaalt in eerste instantie dat de vermelding van de hierboven besproken essentiële elementen van de verwerking in principe bij (formele) wet moet gebeuren (dus in de wetgeving die de rechtsbasis van dit besluit vormt) (randnummers 4 – 6).

Daarnaast is zij van oordeel dat het ontwerp voldoende waarborgen kan bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat aandacht wordt geschonken aan de volgende aspecten:

- 'het departement' in artikel 51 moet veranderd worden naar 'Brussel Mobiliteit' (randnummers 9 – 10);
- de beveiliging van de elektronische aanvragen (randnummer 21).

(get.) Alexandra Jaspar
Directeur van het Kenniscentrum

⁷ Zie artikels 24 (verplichtingen van de verwerkingsverantwoordelijke), 25 ('*privacy by design and by default*') en 32 (beveiliging van de verwerking) AVG.

⁸ Inzake de beveiliging van de verzending van de gegevens is het uiteraard het opleidingscentrum dat optreedt als verwerkingsverantwoordelijke.